

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4*

INTERNAL QUALITY ASSURANCE MANAGEMENT IN EDUCATIONAL
INSTITUTIONS USING THE E-SAR SYSTEM OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER UBON RATCHATHANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

ยุพิน อินทร์โสม¹, สุรางคณา มัณยานนท์² และ นิภา พงศ์วิรัตน์³

Yupin Insom¹, Surangkana Manyanon² and Nipa Pongvirut³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻³Ratchathani University, Thailand

Corresponding Author's Email: pin0617945993@gmail.com

วันที่รับบทความ : 4 พฤษภาคม 2026; วันแก้ไขบทความ 12 พฤษภาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 14 พฤษภาคม 2569

Received 4 May 2026; Revised 12 May 2026; Accepted 14 May 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR และ 2. ศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการในปีการศึกษา 2568 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และ

Citation:

* ยุพิน อินทร์โสม, สุรางคณา มัณยานนท์ และ นิภา พงศ์วิรัตน์. (2569). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(4), 1289-1308.

Yupin Insom, Surangkana Manyanon and Nipa Pongvirut. (2026). Internal Quality Assurance Management In Educational Institutions Using The E-Sar System Of School Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4. Modern Academic Development and Promotion Journal,

4(4), 1289-1308.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ครู จำนวน 228 คน รวม 245 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และมีคำถามปลายเปิด มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้ออยู่ระหว่าง .54 - .79 และความเชื่อมั่น เท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ 2) ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR มีข้อเสนอที่สำคัญสูงสุด 3 ประการแรก ดังนี้ (1) ผู้บริหารควรนำวงจรคุณภาพ PDCA มาขับเคลื่อนการนำไปสู่การปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับการบันทึกและติดตามผลในระบบ e-SAR อย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินความสำเร็จและยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (2) ผู้บริหารควรใช้ระบบบริหารจัดการรายงานประเมินตนเองเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการยกระดับผลการประเมินให้สูงขึ้นในทุกปีการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (3) ผู้บริหารควรวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาด้วยเทคนิค SWOT เพื่อนำจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการของชุมชนมาใช้เป็นฐานในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

คำสำคัญ: การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, ระบบ e-SAR, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study 1. The internal quality assurance management in educational institutions using the e-SAR system, and 2. The recommendations for developing internal quality assurance management in educational institutions using the e-SAR system. This was quantitative research conducted in the academic year 2568. The sample group consisted of 17 school administrators and 228 teachers, totaling 245 people. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with open-ended questions. The questionnaire had a discrimination power per item between .54 - .79 and a reliability of .97. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and content analysis and frequency.

The research findings were as follows: 1) The internal quality assurance management in educational institutions using the e-SAR system, as a whole and in each aspect were practiced at the high levels, and 2) The recommendations for developing internal quality assurance management in educational institutions using the e-SAR system, the first three most important points are as follows: (1) Administrators should use the PDCA quality cycle to drive the implementation of plans, linking it with regular recording and monitoring of results in the e-SAR system to continuously and sustainably evaluate success and enhance the quality of the educational institution. (2) Administrators should use the self-assessment report management system as a basis for continuous quality development, focusing on systematically and sustainably improving assessment results in every academic year. And (3) Administrators should analyze the context of the educational institution using SWOT techniques to use strengths, weaknesses, and community needs as a basis for setting educational standards consistent with actual conditions.

Keywords: Internal Quality Assurance Management in Educational Institutions, e-SAR System, School Administrators

บทนำ

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกด้านตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 โดยกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความสำเร็จ คือ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามหมวด 6 มาตรา 47 ที่กำหนดให้มีทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก เพื่อยกระดับมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาในทุกระดับให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงกำหนดอย่างเคร่งครัด (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562) และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวง การจัดทำและดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่มุ่งเน้นคุณภาพ รวมถึงการประเมิน

ตรวจสอบ และติดตามผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องจัดส่งรายงานประเมินตนเอง (SAR) ให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี โดยหน่วยงานต้นสังกัดมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเพื่อให้กระบวนการดังกล่าวมีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนายั่งยืน (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

อย่างไรก็ตาม สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้เห็นถึงความสำคัญในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา จึงได้เน้นย้ำว่า “สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สมศ. ยังคงยึดหลักการประเมินคุณภาพภายนอกตามนโยบาย “ลดภาระ เรียนดี มีความสุข” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพตามบริบทจริง ลดการใช้เอกสาร และงดพิธีการต้อนรับ พร้อมนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนกระบวนการประเมิน เพื่อความสะดวกรวดเร็ว โดยกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำและส่งรายงานผลการประเมินตนเองผ่านระบบ e-SAR ที่ผ่านการตรวจสอบจากต้นสังกัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป แต่จากผลการประเมินสถานศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ประจำปีงบประมาณ 2567 ผลการประเมินคุณภาพภายนอก ภาพรวมผลการประเมินสถานศึกษา ออกมาเป็นที่น่าพอใจ จุดควรพัฒนา คือ สถานศึกษาบางแห่งขาดการเชื่อมโยงนโยบายกับวิสัยทัศน์ ขาดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารยังส่งเสริมการพัฒนาครูและ PLC ไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งแหล่งเรียนรู้และแผนการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนยังไม่เพียงพอ จึงต้องยกระดับโดยมุ่งเน้นโรงเรียนที่มีคะแนน PISA ปี 2022 ต่ำ ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมถึงโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลที่ต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และสถานศึกษาต้องนำผลการประกันคุณภาพมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2567) ทั้งนี้ จิรพันธ์ วิไลพันธุ์ และคณะ (2567) ได้กล่าวว่า โรงเรียนบางส่วน ยังมิได้ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายใน ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง และมีได้นำระบบการประกันคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา รวมถึงบุคลากรขาดความตระหนักและไม่ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประเมินคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการเพื่อจะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของ

สถานศึกษา จากสรุปผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในตัวชี้วัดและกระบวนการประกันคุณภาพ ทำให้การวางแผนการดำเนินงานไม่ชัดเจนและขาดการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังพบปัญหาด้านทัศนคติ คือ กลัวการประเมิน และสถานศึกษาไม่เปิดเผยข้อมูลผลการประเมินตามความเป็นจริง เนื่องจากกังวลเรื่องชื่อเสียง ทำให้ไม่ได้นำผลมาพัฒนาปรับปรุงงานอย่างแท้จริง นอกจากนี้ระบบการจัดเก็บข้อมูลส่วนกลางยังขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้ข้อมูลสารสนเทศสูญหายหรือไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ ประเด็นเร่งด่วนที่สุด คือ มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-Net) ปี 2567 ทั้งวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องเร่งพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของครู และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, 2568)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจศึกษาเรื่อง การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ซึ่งคาดหวังว่าผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมรับการรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน และทำให้การศึกษามีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายปฏิรูปการประเมินและการประกันคุณภาพ ปรับเปลี่ยนระบบการประกันคุณภาพ โดยให้มีทั้งการประเมินภายใน และการประเมินภายนอก ตามหลักการว่าสถานศึกษาสามารถออกแบบระบบการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม เป็นไปได้และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ด้วยตนเอง การประเมินคุณภาพภายนอกถือเป็นการยืนยันวิธีการการประกันคุณภาพภายใน โดยผลที่ได้จากการประเมินภายในและภายนอกนั้น สามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีรายละเอียดไว้ดังนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563)

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานและเป้าหมายที่ครอบคลุม โดยวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับบริบท จุดเน้น และอัตลักษณ์ของโรงเรียน พร้อมประกาศใช้โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ต้องจัดทำแผน 2 ประเภท คือ แผนพัฒนาการศึกษาระยะกลาง (3–5 ปี) ที่เน้นการบริหารเชิงกลยุทธ์ (SWOT Analysis) และแผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan) ที่ระบุโครงการและงบประมาณเพื่อมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการบริหาร

3. การดำเนินการตามแผน เน้นการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบท ไม่เพิ่มภาระให้ครู ใช้แนวคิดที่เน้นความร่วมมือ เช่น วงจร PDCA หรือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพที่ยั่งยืน

4. การประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายใน กำหนดระบบควบคุมและติดตามผลตามมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยบุคลากรในหน่วยงานต้องเน้นการประเมินเชิงคุณภาพ ควบคุมเชิงปริมาณ และสรุปรายงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5. การติดตามผลการดำเนินการ นิเทศและติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ การบริหาร และสภาพแวดล้อม โดยมีการจัดทำระบบสารสนเทศและรายงานผลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

6. การจัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR) รวบรวมผลการประเมินภายในมาจัดทำรายงานที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและการบริหารจัดการ ในรูปแบบความเรียง แผนภูมิ หรือ

กราฟ) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและส่งหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี พร้อมเผยแพร่สู่สาธารณชน

การใช้ระบบ e-SAR

การใช้ระบบ e-SAR เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำและบริหารจัดการรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ของสถานศึกษา ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่เปลี่ยนจากการจัดทำรายงานด้วยเอกสารในรูปแบบกระดาษ มาเป็นระบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการใช้ระบบ e-SAR โดยตรวจสอบให้สถานศึกษาจัดทำรายงาน SAR (Self-Assessment Report) ที่ครอบคลุมผลการดำเนินงานและพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาทุกปี อำนวยความสะดวกในการส่งไฟล์ SAR และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเข้าสู่ระบบ e-SAR (ระบบบริหารจัดการรายงานประเมินตนเอง) ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดร้องขอ เข้าสู่ระบบเพื่อยืนยันข้อมูลสถานศึกษาและแนบไฟล์ SAR ในปีการศึกษาที่ถูกต้อง และนำข้อมูลจาก SAR และรายงานสรุปในระบบไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประโยชน์ของการใช้ e-SAR คือ 1. ประสิทธิภาพ ลดการใช้กระดาษ ลดภาระสถานศึกษา และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. วิเคราะห์ข้อมูลต้นสังกัดสามารถวิเคราะห์ข้อมูล SAR ได้ทุกที่ทุกเวลา เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนา 3. พร้อมรับการประเมินภายนอก เป็นฐานข้อมูลสำคัญให้ สมศ. นำไปใช้ประกอบการประเมินคุณภาพภายนอกได้ซึ่งสำนักทดสอบทางการศึกษา (2565) ได้กำหนดขั้นตอนหลักในการใช้งาน e-SAR มีกระบวนการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ลงทะเบียนเข้าใช้งานในแต่ละปี ล็อกอินและยืนยันสิทธิ์เข้าใช้งาน จัดการข้อมูลผู้ใช้อย่างบุคคล จัดการข้อมูลแต่ละสถานศึกษา จัดการข้อมูล SAR และส่งผลการประเมินแต่ละสถานศึกษา ตรวจสอบประวัติการส่งข้อมูล SAR แต่ละสถานศึกษา ลงทะเบียนการประเมินภายนอก และดูผลการลงทะเบียนการประเมินภายนอก

สรุปได้ว่า การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ได้ว่า หมายถึง การที่สถานศึกษาใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาช่วยในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR: Self-Assessment Report) แทนการใช้เอกสารในรูปแบบกระดาษ เพื่อความสะดวกและเป็นระบบมากขึ้น และเพื่อให้การประเมินผลการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดตามแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (สำนัก

ทดสอบทางการศึกษา, 2563) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5. การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ 6. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ซึ่งนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาการพัฒนาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการในปีการศึกษา 2568 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ปีการศึกษา 2568 มีจำนวน 77 โรงเรียน แบ่งกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา จำนวน 12 แห่ง จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 48 คน และครู จำนวน 626 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 674 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ปีการศึกษา 2568 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ จำนวน 245 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และครู จำนวน 228 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert และมีข้อคำถามปลายเปิด ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้กรอบแนวคิดตามแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย รวมข้อคำถาม

จำนวน 40 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุง แก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ แล้วนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) จำนวน 3 ท่าน พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง .67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .54 - .79 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ปีการศึกษา 2568 โดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยราชธานี นำส่งหนังสือฯ พร้อมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ตอบแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) และได้แนบคู่มือคำชี้แจงสำหรับการตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 245 คน มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วทำการบันทึกคะแนน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าความถี่

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

ผลการศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR	4.46	.36	มาก
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยใช้ระบบ e-SAR	4.42	.39	มาก
3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR	4.49	.35	มาก
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR	4.44	.42	มาก
5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยใช้ระบบ e-SAR	4.47	.46	มาก
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยใช้ระบบ e-SAR	4.49	.41	มาก
รวม	4.46	.37	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .35) รองลงมา คือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยใช้

ระบบ e-SAR ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .41) ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยใช้ระบบ e-SAR ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .46) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .36) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .42) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยใช้ระบบ e-SAR ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .39) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าความถี่ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR		ความถี่
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR		
ผู้บริหารควรวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาด้วยเทคนิค SWOT เพื่อนำจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการของชุมชนมาใช้เป็นฐานในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง		43
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR		
ผู้บริหารควรนำวงจรคุณภาพ PDCA มาขับเคลื่อนการนำไปสู่การปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับการบันทึกและติดตามผลในระบบ e-SAR อย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินความสำเร็จและยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน		51

3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR

ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการบันทึกผลการดำเนินงานและจัดเก็บหลักฐานร่องรอยในระบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลที่ต้องการและเป็นปัจจุบันสำหรับกระบวนการประเมินคุณภาพภายใน 35

4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR

ผู้บริหารควรใช้ระบบบริหารจัดการรายงานประเมินตนเองเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการยกระดับผลการประเมินให้สูงขึ้นในทุกปี การศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 48

5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

ผู้บริหารควรนำระบบ e-SAR มาใช้ในการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ เช่น รายไตรมาสหรือรายภาคเรียน เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการและสามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อการตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว 39

6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยใช้ระบบ e-SAR

ผู้บริหารควรตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของเนื้อหาในรายงานก่อนการรับรอง เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลในระบบ e-SAR มีความครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษาก่อนที่จะส่งไปยังหน่วยงานต้นสังกัด 36

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สรุปข้อเสนอแนะแต่ละประเด็น เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ 1. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ผู้บริหารควรนำวงจรคุณภาพ PDCA มาขับเคลื่อนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับการบันทึกและติดตามผลในระบบ e-SAR อย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินความสำเร็จและยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (ความถี่ 51) 2. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

โดยใช้ระบบ e-SAR ผู้บริหารควรใช้ระบบบริหารจัดการรายงานประเมินตนเองเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการยกระดับผลการประเมินให้สูงขึ้นในทุกปีการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (ความถี่ 48) 3. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารควรวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาด้วยเทคนิค SWOT เพื่อนำจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการของชุมชนมาใช้เป็นฐานในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง (ความถี่ 43) 4. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ผู้บริหารควรนำระบบ e-SAR มาใช้ในการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ เช่น รายไตรมาสหรือรายภาคเรียน เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการและสามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อการตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว (ความถี่ 39) 5. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยใช้ระบบ e-SAR ผู้บริหารควรตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของเนื้อหาในรายงานก่อนการรับรอง เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลในระบบ e-SAR มีความครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษาก่อนที่จะส่งไปยังหน่วยงานต้นสังกัด (ความถี่ 36) และ 6. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการบันทึกผลการดำเนินงานและจัดเก็บหลักฐานร่องรอยในระบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลที่ต้องการและเป็นปัจจุบันสำหรับกระบวนการประเมินคุณภาพภายใน (ความถี่ 35) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาอภิปรายผลในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ขับเคลื่อนระบบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะระบบ e-SAR ที่เป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศให้มีความเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และช่วยลดภาระงานด้านเอกสารที่ซ้ำซ้อน ทำให้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองมีความรวดเร็วและตรวจสอบได้ชัดเจน นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงการปรับเปลี่ยนฐานคิดของผู้บริหารสู่การเป็นผู้นำดิจิทัลที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการทำงานแบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการนิเทศติดตามที่เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งช่วยให้บุคลากร

ในสถานศึกษาเห็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ในประเด็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยใช้ระบบ e-SAR แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารยังคงต้องให้ความสำคัญกับการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจากระบบมาเชื่อมโยงสู่การวางแผนเชิงกลยุทธ์ให้แหลมคมยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sheninger (2019) ที่เสนอว่า ผู้นำในยุคดิจิทัล ต้องสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความร่วมมือและสื่อสารความสำเร็จของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ที่เน้นให้การประกันคุณภาพ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการตามวงจรคุณภาพ PDCA โดยใช้สารสนเทศดิจิทัลเป็นฐานในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อูธร์ แก้วสม และ คึกฤทธิ์ ศิลาลาย (2566) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การบริหารงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR มีข้อเสนอที่สำคัญ ดังนี้ (1) ผู้บริหารควรนำวงจรคุณภาพ PDCA มาขับเคลื่อนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับการบันทึกและติดตามผลในระบบ e-SAR อย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินความสำเร็จและยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (2) ผู้บริหารควรใช้ระบบบริหารจัดการรายงานประเมินตนเองเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการยกระดับผลการประเมินให้สูงขึ้นในทุกปีการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (3) ผู้บริหารควรวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาด้วยเทคนิค SWOT เพื่อนำจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการของชุมชนมาใช้เป็นฐานในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง (4) ผู้บริหารควรนำระบบ e-SAR มาใช้ในการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ เช่น รายไตรมาสหรือรายภาคเรียน เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการและสามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อการตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว (5) ผู้บริหารควรตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของเนื้อหาในรายงานก่อนการรับรอง เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลในระบบ e-SAR มีความครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษาก่อนที่จะส่งไปยังหน่วยงานต้นสังกัด และ (6) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการบันทึกผลการดำเนินงานและจัดเก็บหลักฐานร่องรอยในระบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันสำหรับกระบวนการประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดาพร หงส์เวียงจันทร์

(2565) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ สถานศึกษาควรนำระบบต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในแต่ละขั้นตอน เช่น PDCA, PLC, 5step เป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมหญิง กอดอ และนิตยา เรืองแป้น (2568) ที่ได้วิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการประเมินผลและ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ควรมีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและประเมินผล ทุก ๆ ภาคเรียน เพื่อยกระดับผลการประเมินให้สูงขึ้นในทุกปีการศึกษาอย่างเป็นระบบ และ เพื่อความต่อเนื่องของการดำเนินงาน โดยข้อดีให้พัฒนา ข้อด้อยให้ปรับปรุง เพื่อให้การ ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ญัฐพล จันทร์พล (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพ ภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ คือ ผู้บริหารควรศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐาน การศึกษาชาติกับอัตลักษณ์ของสถานศึกษาผ่านเทคนิค SWOT เพื่อนำจุดแข็งและจุดอ่อน ภายในมาบูรณาการร่วมกับความต้องการของชุมชนในการกำหนดตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนที่ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนถึง การก้าวข้ามการบริหารงานแบบ เอกสาร (Paper-based) ไปสู่การบริหารจัดการเชิงคุณภาพที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลดิจิทัล (Data-Driven Digital Quality Management) สรุปล่องค์ความรู้ใหม่เป็นโมเดลการบริหารงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วยระบบ e-SAR (QA e-SAR Management Model) ดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วยระบบ e-SAR (QA e-SAR Management Model)

จากภาพที่ 1 องค์กรความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบ มีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-Driven Management) หัวใจสำคัญของโมเดล คือ การปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้บริหารจากการบริหารงานแบบเน้นเอกสาร (Paper-based) สู่การเป็นผู้นำดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลสารสนเทศจากระบบ e-SAR เป็นฐานสำคัญในการตัดสินใจ กระบวนการนี้ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถเข้าถึงข้อมูลและติดตามผลการดำเนินงานได้แบบปัจจุบัน (Real-time) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการลดภาระงานด้านธุรการและเพิ่มความแม่นยำในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. กระบวนการปฏิบัติงานเชิงคุณภาพตามลำดับความสำคัญ (Quality Implementation Hierarchy) มี 3 ระยะ คือ 1) ระยะการปฏิบัติ มุ่งเน้นการดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ควบคู่ไปกับการจัดเก็บร่องรอยหลักฐานและบันทึกข้อมูลในระบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ 2) ระยะการตรวจสอบและรายงาน ครอบคลุมการประเมินผลภายในสถานศึกษา และการจัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR) โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบ

ความสมบูรณ์และถูกต้องของข้อมูลก่อนการรับรองในระบบ เพื่อให้รายงานสะท้อนมาตรฐานการศึกษาที่แท้จริง และ 3) ระยะเวลาติดตามและกำหนดมาตรฐาน การใช้เทคนิค SWOT Analysis วิเคราะห์บริบทสถานศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และใช้ระบบ e-SAR ในการติดตามความก้าวหน้ารายไตรมาสเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

3. การยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (Continuous Quality Elevation) เป้าหมายสูงสุด คือ การนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนทุกขั้นตอน ดังนี้ 1) ด้านการจัดทำแผน (Plan) ผู้บริหารควรนำวงจร PDCA มาขับเคลื่อนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับการบันทึกและติดตามผลในระบบ e-SAR อย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านการดำเนินงานตามแผน (Do) ส่งเสริมให้มีการบันทึกผลการดำเนินงานและจัดเก็บหลักฐานร่องรอยในระบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลที่ต้องการและเป็นปัจจุบันสำหรับกระบวนการประเมินคุณภาพภายใน 3) ด้านการตรวจสอบ (Check) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ ใช้ระบบบริหารจัดการรายงานประเมินตนเองเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการยกระดับผลการประเมินให้สูงขึ้นในทุกปีการศึกษาอย่างเป็นระบบ และยั่งยืน ด้านการกำหนดมาตรฐาน วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาด้วยเทคนิค SWOT เพื่อนำจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการของชุมชนมาใช้เป็นฐานในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และด้านการติดตามผล นำระบบ e-SAR มาใช้ในการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ เช่น รายไตรมาสหรือรายภาคเรียน เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการและสามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อการตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว และ 4) ด้านการปรับปรุง (Act) ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของเนื้อหาในรายงานก่อนการรับรอง เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลในระบบ e-SAR มีความครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษา ก่อนที่จะส่งไปยังหน่วยงานต้นสังกัด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพ แทนการทำเอกสารแบบดั้งเดิม สามารถกำกับ ติดตาม และสนับสนุนให้บุคลากรใช้งานระบบ e-SAR ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การรายงานประเมินตนเองมีความรวดเร็ว

และเป็นระบบ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 ผู้บริหารควรปรับบทบาทจากการเป็นผู้กำกับงานเอกสาร มาเป็นผู้นำการใช้ข้อมูล โดยควรจัดกิจกรรม “e-SAR Data to Action จากรายงานสู่การพัฒนาจริง” ซึ่งเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเน้นการนำรายงานประเมินตนเอง (SAR) เริ่มต้นจากการนำค่าคะแนน และข้อเสนอแนะรายมาตรฐานจากระบบ e-SAR มาวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของจุดอ่อน และนำจุดเด่นที่พบมาขยายผลให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และ 1.2 ผู้บริหารควรปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานจากการรวบรวมข้อมูลแบบเร่งด่วนช่วงสิ้นปี มาเป็นการบริหารจัดการข้อมูลเชิงระบบผ่านกิจกรรม “e-SAR Check-in บันทึกรวันละนิด เพื่อคุณภาพที่ยั่งยืน” โดยกำหนดปฏิทินการบันทึกข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนในแต่ละภาคเรียน และแต่งตั้งทีม e-SAR Smart Team ซึ่งเป็นกลุ่มครูที่มีทักษะดิจิทัลทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในการอัปเดตหลักฐานร่องรอยออนไลน์แบบ Real-time ทันทีที่จบโครงการ เพื่อให้ระบบ e-SAR มีความทันสมัย และพร้อมต่อการถูกตรวจสอบได้ตลอดเวลา และ **2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป** ประกอบด้วย 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระบบ e-SAR สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านบริบท ภาวะผู้นำดิจิทัล หรือวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ เพื่อนำมาสร้างเป็นโมเดลต้นแบบในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน และ 2.2 ควรศึกษาการพัฒนานวัตกรรมหรือคู่มือการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่บูรณาการระบบ e-SAR เข้ากับกระบวนการนิเทศภายใน หรือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 เพื่อให้ครูและบุคลากรมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนลดภาระงานเอกสาร และสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บร่องรอยหลักฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก หน้า 3-5* (23 กุมภาพันธ์ 2561).

- จิรพันธ์ วิไลพันธุ์ และคณะ. (2567). การพัฒนากลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ตามหลักอิทธิบาท
4. วารสารวิจัยวิชาการ, 7(6), 31-47.
- ณัฐพล จันทรพล. (2564). การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมหญิง กอดอ และนิตยา เรืองแป้น. (2568). การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วารสารทัศนมิติทาง
การศึกษา, 3(3), 1-16.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. (2568). ข้อมูลสารสนเทศ ปี
การศึกษา 2568. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 4.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. (2568). รายงานผลการ
ดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2567. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ
ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.
2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการจัดทำระบบประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.
2561. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2567). สมศ. อัปเดตประเมินปี 67
ภาพรวมผลการประเมินสถานศึกษา ออกมาเป็นที่น่าพอใจ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกว่า
90%. EDUZONES. เรียกใช้เมื่อ 22 พฤษภาคม 2568 จาก <https://www.eduzones.com/2024/10/01/onesqa-67/>
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ.รตนะ
เทรดดิ้ง.

- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2565). *คู่มือการใช้งานระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา แบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุดาพร หงษ์เวียงจันทร์. (2565). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- อุธร แก้วสม และคึกฤทธิ์ ศิลาฉาย. (2566). การบริหารงานการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์*, 5(1), 28-44.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining size for research activities. *Educational Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Sheninger, E. C. (2019). *Digital leadership: Changing paradigms for changing times*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin Press.